

Sygn. akt I C 394/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Krystyna Twardak-Terlecka

Protokolant: Ewa Rychlicka

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2016r. w Sanoku

na rozprawie

sprawy z powództwa : A. G.

przeciwko : Skarbowi Państwa-Dyrektorowi Zakładu Karnego w Ł.

o zapłatę kwoty 15.000 zł

I oddała powództwo

II zasądza od Skarbu Państwa - Kasa Sądu Rejonowego w Sanoku na rzecz pełnomocnika powoda - ustanowionego z urzędu - adw. R. B. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych 60/100)

III nie obciąża powoda kosztami na rzecz strony pozwanej

Sygn. akt I C 394/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 maja 2016 r.

Powód A. G. wystąpił z żądaniem zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w Ł. kwoty 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności przebywał w celi, w której powierzchnia przypadająca na jedną osobę była znacznie mniejsza niż 3 m². Wyjaśnił, że powierzchnię mieszkalną celi zajmowały takie rzeczy jak łóżka więzienne, szafa, 2 stoły oraz krzesła, przez które powierzchnia ta była znacznie mniejsza niż minimum gwarantowane przez art. 110 k.k.w. W ocenie powoda zajmowana przez niego cęla w pawilonie 1 była niewymiarowa, brak było odpowiedniego oświetlenia do czytania oraz własnych robót. Brak było półki na telewizor, przez co musiał on stać na stoliku, zajmując przy tym miejsce do spożywania posiłków. Zdaniem powoda cele mieszkalne były zniszczone, tynk odpadał ze ścian, okna były nieszczelne, a kącik sanitarny był zagrzybiony. Co więcej, w trakcie jego pobytu w zakładzie karnym trwały tam prace remontowe, przez co unosił się „odór robót budowlanych”. Łaźnia była zagrzybiała, a wodę trzeba było trzymać na łańcuszku aby leciała.

Zdaniem powoda z w/w przyczyn zostały naruszone jego dobra osobiste w okresie 2014 r., gdzie przebywał w nieodpowiednich celach, co wiązało się z jego cierpieniami fizycznymi i psychicznymi. Powód podniósł, że został skazany na odbywanie kary w godnych warunkach, a przebywał w warunkach uwłaczających ludzkiej godności osobistej.

(pozew z dnia 25.03.2015 r. – k. 2 – 2 v.)

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi pozwany wskazał, że powód przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. od dnia 28.08.2014 r. do dnia 11.09.2014 r. w jednej celi nr 15 na oddziale II pawilon B. Powierzchnia tejże celi wynosi 19,19 m², ilość miejsc 6, a norma powierzchni 3 m². Podniósł on również, że przez cały okres pobytu powód nie przebywał ani jednego dnia w warunkach przeludnienia, nie osadzono go w celi, w której powierzchnia przypadająca na jednego skazanego wynosiła mniej niż 3 m².

Odnosnie zarzutów powoda dotyczących nie zapewnienia mu właściwych warunków socjalno – bytowych pozwany zwrócił uwagę, iż zgodnie z art. 116 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy, skazany ma obowiązek przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywa, a § 30 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności zobowiązuje skazanego do utrzymywania należytej czystości osobistej i dbałości o schludny wygląd. Pozwany zwrócił uwagę, że Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego. Sanitariaty znajdują się w każdym pawilonie w wejściem z korytarza i są ogólnodostępne. Usytuowane są w sposób zapewniający ich niekrepujące użytkowanie. Kabiny ustępowe są zabudowane trwałą ścianką do wysokości 2 m od poziomu posadzki, a ściany sanitariatów i kabin pokryte są płytkami ceramicznymi lub pomalowane farbą olejną. Ubikacje wyposażone są z kolei w oddzielne, zamykane kabiny ustępowe oraz pisuary. Pozwany przyznał, że instalacje i urządzenia sanitarne w ubikacjach oraz umywalniach są wyeksploatowane, ale są one jednocześnie utrzymywane w stanie sprawności technicznej oraz w czystości. Przy utrzymującym się od kilku lat brakiem wystarczających środków finansowych na działalność bieżącą związaną z funkcjonowaniem jednostki, działania remontowe z konieczności koncentrują się w pierwszej kolejności na usuwaniu awarii i usterek urządzeń oraz instalacji. W celu poprawy warunków socjalno – bytowych w tym zakładzie karnym w dniu 28.07.2014 r. rozpoczęto kapitalny remont umywalni w pawilonie mieszkalnym B, polegający m.in. na wymianie instalacji elektrycznej, wodociągowej, kanalizacyjnej, wentylacyjnej, wykonaniu nowej posadzki z instalacją termiczną, położeniu nowych okładzin ceramicznych oraz wykonaniu trzech kabin prysznicowych i zainstalowaniu nowej armatury. Remont ten trwał do 22.12.2014 r. W jego czasie skazani zakwaterowani w pawilonie mieszkalnym B mieli możliwość korzystania z umywalni w pozostałych pawilonach. W celach mieszkalnych są poza tym umywalki z doprowadzoną zimną i ciepłą wodą. Skazani korzystają także z umywalni ogólnodostępnej. Częstą przyczyną awarii kranów jest ich dewastacja przez skazanych (urwane i zniszczone wylewki, pokręta baterii). Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Zarządzeniu Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego w zakładzie dyżury porządkowe realizowane są przez skazanych w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów mieszkalnych m.in. na korytarzach, w umywalniach, w węzłach sanitarnych, według harmonogramów i wykazów. Pozwany wskazał, że zapewnia skazanym i wydaje im raz w miesiącu odpowiednią ilość i rodzaj środków do utrzymania czystości pomieszczeń. Za stan porządku i czystości w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów oraz ich egzekwowanie odpowiadają funkcjonariusze pełniący służbę w pawilonach mieszkalnych. Porządek w pomieszczeniach ogólnodostępnych utrzymywany jest przez skazanych dyżurnych. Organizacja dyżurów oraz sposób ich wykonywania przez skazanych podlega zaś bieżącej kontroli przez wychowawców z poszczególnych pawilonów. Stan sanitarny zakładu karnego w tym m.in. stan porządku i czystości w pomieszczeniach jest systematycznie kontrolowany przez pracownika działu kwatermistrzowskiego i upoważnionego pracownika służby zdrowia.

Pozwany zwrócił uwagę, że zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli, zaś zgodnie z ustaleniami Zarządzenia Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. kąpiele skazanych z poszczególnych pawilonów przeprowadza się w łaźni zakładowej, znajdującej się w budynku pralni, w wyznaczonym dniu każdego tygodnia według ustalonego grafiku kąpieli, przy czym czas trwania kąpieli

pod prysznicem wynosi 8 minut. Budynek pralni, gdzie łaźnia jest umiejscowiona znajduje się poza rejonem zakwaterowania skazanych, w odległości ok. 80 – 100 metrów od budynków pawilonów zakwaterowania. W łaźni znajduje się 16 stanowisk z prysznicami. Pociągnięcie łańcuszka zwalnia blokadę i umożliwia wypływ ciepłej wody. Pomieszczenia łaźni i przebieralni są ogrzewane, a temperatura utrzymywana jest w granicach odpowiednich dla tego typu pomieszczeń. W pawilonach zakwaterowania ze względów technicznych nie ma możliwości zlokalizowania łaźni dla osadzonych, brak jest bowiem odpowiednich pomieszczeń.

Poza powyższym skazani mają zapewnioną odzież, obuwie, pościel, środki higieny oraz sprzęt stołowy, zgodnie z obowiązującymi normami należności. Stan czystości odzieży, bielizny pościelowej, koców, ręczników i ścierek jest systematycznie kontrolowany przez pracowników służby zdrowia i służby kwatermistrzowskiej. Składniki te są wymieniane regularnie w określonych odstępach czasu. Skazani mogą posiadać w celach mieszkalnych grzałki elektryczne o mocy do 500 W, miednice, wiaderka plastikowe, które wykorzystują m.in. do podgrzewania wody dla celów higienicznych i socjalno – bytowych. Cele mieszkalne wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy według obowiązujących norm należności, m.in. w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek, taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi.

Pozwany wskazał również na to, że skazani mogą spożywać śniadania i kolacje w celach mieszkalnych, natomiast obiady spożywają w stołówce ogólnodostępnej. Cele mieszkalne, w których przebywają, mają zapewniony dostęp świeżego powietrza, odpowiednią do pory roku temperaturę według norm określonych dla pomieszczeń. Każda cела posiada okno umożliwiające dostęp oświetlenia naturalnego w porze dziennej oraz oświetlenie sztuczne o natężeniu odpowiednim do czytania i wykonywania pracy. Okna są szczelne i wykonane z PCV. Cele mieszkalne i pomieszczenia w pawilonach są ogrzewane przez całą dobę w okresie sezonu grzewczego.

Odnośnie powierzchni celi mieszkalnej pozwany wyjaśnił, że zgodnie z art. 110 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy powierzchnia ta, przypadająca na jednego skazanego wynosi nie mniej niż 3 m². Powierzchnię celi mieszkalnej mierzy się zaś po obrysie podłogi. Nie wlicza się do niej wnęki okiennej i grzejnikowej oraz wydzielonego kąpika sanitarnego. Obmiar celi dokonywany jest komisyjnie z dokładnością do 0,01 m². Pojemność celi ustala się z kolei dzieląc powierzchnię przez normę powierzchni mieszkalnej, tj. przez 3 m². Do powierzchni celi mieszkalnej przypadającej na skazanego nie dolicza się usytuowanego w niej sprzętu kwaterunkowego służącego do użytku przez skazanych.

Pozwany zwrócił także uwagę na fakt, że w dniach 4.12.2012 r., 18.09.2013 r. oraz 16.07.2014 r. obiekty Zakładu Karnego w Ł. kontrolowali przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S.. Niektóre polecenia wydane podczas kontroli zostały już wykonane, pozostałe zaś są w trakcie realizacji. W protokołach kontroli brak było natomiast zastrzeżeń dotyczących stanu sanitarnego pawilonów mieszkalnych.

(odpowiedź na pozew z dnia 9.10.2015 r – k. 33 – 38)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. G. był osadzony w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł. w okresie od dnia 28.08.2014 r. do dnia 11.09.2014 r. W tym czasie przebywał na oddziale II w pawilonie B w celi o nr 15 o powierzchni 19,19 m², przeznaczonej dla pobytu sześciu osób. Wraz z powodem w celi tej przez okres czterech dni przebywały łącznie 4 osoby, przez okres trzech dni – 5 osób, zaś przez pozostałe dziewięć dni – 6 osób. W pawilonie, w którym przebywał powód, w okresie od lipca 2014 r. do grudnia 2014 r. przeprowadzany był kapitalny remont umywalni, w czasie którego skazani korzystali z łaźni ogólnej, która znajdowała się w budynku pralni.

(dowody: wydruk listy z systemu noe01.sw. z 9.10.2015 r. – k. 39; notatka służbowa zastępcy Kierownika D. Penitencjarnego ZK w Ł. z dnia 7.10.2015 r. – k. – 40; zeznania świadka J. G. – k. 93 v.)

Zgodnie z art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia celi mieszkalnej, przypadającej na jednego skazanego wynosi nie mniej niż 3 m². Powierzchnię celi mierzy się po obrysie podłogi. Do powierzchni tej nie wlicza się wnęki okiennej i grzejnikowej oraz wydzielonego kąca sanitarnego. Obmiar celi dokonywany jest komisyjnie z dokładnością do 0,01 m². Pojemność celi mieszkalnej ustala się dzieląc powierzchnię danej celi przez normę powierzchni mieszkalnej tj. 3 m². W Zakładzie Karnym w Ł. od dłuższego już czasu przeludnienie nie występuje.

Pozwany systematycznie remontuje cele mieszkalne, przeznaczone na pobyt osadzonych kierowanych do tej jednostki.

Ponieważ Zakład Karny w Ł. jest zakładem typu półotwartego, pomieszczenia sanitarne (umywalnia, sanitariaty) są ogólnodostępne i znajdują się poza celami mieszkalnymi. Urządzenia sanitarne usytuowane są w sposób zapewniający ich nieskrępowane użytkowanie. Kabiny ustępowe są zabudowane trwałymi ściankami do wysokości ok. 2 metrów. Ściany sanitariatów pokryte są płytkami ceramicznymi lub pomalowane farbą olejną. Każda kabina posiada osobne wejście. Instalacje i urządzenia sanitarne w ubikacjach oraz umywalniach są wyeksploatowane ale utrzymywane w stanie sprawności technicznej oraz czystości. Często przyczyną występujących awarii jest dewastacja baterii przez skazanych, którzy je urywają, niszczą wylewki oraz pokręta. Umywalnie ogólnodostępne zaopatrzone są w umywalki z doprowadzoną ciepłą i zimną wodą. Godziny korzystania z zimnej i ciepłej wody określone są odrębnym grafikiem, zatwierdzonym przez dyrektora jednostki. Zimna woda jest dostępna codziennie w godzinach od 5:15 do 22:00, tj. od pobudki do ciszy nocnej. Ciepła woda dostępna jest trzy razy w ciągu każdego dnia, m.in. w godzinach toalety porannej, w godzinach wydawania obiadu oraz w godzinach toalety wieczornej. Dodatkowo w każdą sobotę ciepła woda jest dostępna dla skazanych w ustalonych godzinach na potrzeby socjalno – bytowe. Ubikacje dla osadzonych są dostępne przez całą dobę. Każda z nich wyposażona jest oddzielnie, a kabiny są zamykane. Przy utrzymującym się od kilku lat brakiem wystarczających środków finansowych na działalność bieżącą, związaną z funkcjonowaniem jednostki, działania remontowe koncentrują się na usuwaniu awarii i usterek urządzeń oraz instalacji. W celu poprawy istniejących warunków socjalno – bytowych w dniu 28.07.2014 r. rozpoczęto remont kapitalny umywalni w pawilonie, w którym przebywał powód. W czasie trwania tego remontu skazani z pawilonu B mieli możliwość skorzystania z umywalni w pozostałych pawilonach.

O porządek w pomieszczeniach ogólnodostępnych oddziałów mieszkalnych m.in. na korytarzach, w umywalniach, w węzłach sanitarnych dbają skazani, zgodnie z harmonogramem dyżurów i wykazów sporządzonych przez funkcjonariusza pełniącego służbę oddziałowego w pawilonie zakwaterowania skazanych. Pozwany zapewnia skazanym oraz wydaje im w terminie do 5 każdego miesiąca odpowiednią ilość i rodzaj środków do utrzymania czystości pomieszczeń. Organizacja dyżurów oraz sposób ich wykonywania podlega bieżącej kontroli przez wychowawców z poszczególnych pawilonów. Stan sanitarny zakładu w tym m.in. stan porządku i czystości w pomieszczeniach jest systematycznie kontrolowany (co najmniej raz w miesiącu) przez pracownika działu kwatermistrzowskiego i upoważnionego pracownika służby zdrowia. Stan porządku oraz czystości jest ponadto raz w miesiącu omawiany i oceniany na odprawie penitencjarno – ochronnej, a wszelkie uwagi i wnioski w tym zakresie podlegają bieżącej realizacji.

Zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonania kary pozbawienia wolności, skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Zgodnie z ustaleniami Zarządzenia Dyrektora Zakładu Karnego w Ł. w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego w zakładzie Karnym w Ł., kąpiele skazanych z poszczególnych pawilonów przeprowadza się w łaźni zakładowej, znajdującej się w budynku pralni, w wyznaczonym dniu każdego tygodnia według ustalonego grafiku kąpieli. Czas trwania kąpieli pod prysznicem wynosi 8 minut. Budynek, gdzie umiejscowiona jest łaźnia, znajduje się poza rejonem zakwaterowania skazanych, w odległości ok. 80 – 100 m od budynków pawilonów. Do łaźni skazani udają się w grupie liczącej do 16 osób, albowiem w łaźni znajduje się 16 stanowisk z prysznicami. Pociągnięcie łańcuszka zwalnia blokadę i umożliwia wypływ ciepłej wody. Woda wypływa do momentu, kiedy skazany trzyma łańcuszek. Po zakończeniu kąpieli skazani mogą się osuszyć w oddzielnym pomieszczeniu, po czym mają obowiązek powrócić do pawilonów zakwaterowania ubrani w kompletną odzież wierzchnią oraz w nakryciu głowy, stosownie do pory roku. Pomieszczenia łaźni oraz przebieralni są ogrzewane, a temperatura utrzymywana jest w granicach

odpowiednich dla tego typu pomieszczeń. Ze względów technicznych nie jest możliwym zlokalizowanie łaźni dla osadzonych w pawilonach ich zakwaterowania.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.01.2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 200), osoby skazane mają zapewnioną odzież, obuwie, pościel, środki higieny oraz sprzęt stołowy, zgodnie z obowiązującymi normami należności. W pozwanym zakładzie karnym stan czystości odzieży, bielizny pościelowej, koców, ręczników i ścierek jest systematycznie kontrolowany przez pracowników służby zdrowia i służby kwatermistrzowskiej. Ich stan jest dobry. Składniki te są wymieniane podczas kąpieli skazanych. Bieliznę pościelową wymienia się co dwa tygodnie, ręczniki i ściereki wymienia się co tydzień. Koce oraz materace wymieniane są sukcesywnie według zgłaszanych potrzeb.

Wyposażenie cel w sprzęt kwaterunkowy jest zgodne z obowiązującymi przepisami i według obowiązujących norm należności. W/w rozporządzenie przewiduje także wyposażenie cel mieszkalnych w stolik lub półkę pod telewizor w zależności od potrzeb. Osadzeni w Zakładzie karnym w Ł. posiadają własne telewizory. Skarb Państwa zapewnia natomiast telewizory w ogólnodostępnej świetlicy.

Cele mieszkalne pozwanego posiadają odpowiednie warunki higieniczne, mają zapewniony dostęp świeżego powietrza oraz odpowiednią do pory roku temperaturę (według norm określonych dla pomieszczeń). W jednostce pozwanego nie wyląca się kotłów centralnego ogrzewania, które pracują w ruchu ciągłym i wyłączają się tylko wtedy, gdy temperatura czynnika grzewczego osiągnie wymagane parametry. W celach występuje ponadto odpowiednie oświetlenie. Cele te mają dostęp do światła naturalnego dziennego oraz oświetlenie sztuczne o natężeniu odpowiednim do czytania i wykonywania pracy. Okna są szczelne, wykonane z PCV (rozwielnio – uchylne). Każda cela posiada odrębną i drożną wentylację grawitacyjną. Pomieszczenie łaźni, sanitariatów, umywalni oraz cele mieszkalne – w szczególności ściany i sufity – utrzymywane są w odpowiedniej estetyce poprzez remonty i malowanie.

Skazani mogą posiadać w celach mieszkalnych grzałki elektryczne o mocy do 500 W, które wykorzystują m.in. do podgrzewania wody dla celów higienicznych i socjalno – bytowych. Mogą oni również posiadać plastikowe miednice oraz wiaderka.

Obiekty Zakładu Karnego w Ł. były kontrolowane przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. kilkakrotnie w dniach 4.12.2012 r., 18.09.2013 r. oraz 16.07.2014 r. Kontrole nie wykazały uchybień zagrażających życiu lub zdrowiu osadzonych. Wszelkie zalecenia były i nadal są sukcesywnie realizowane, a związane są m.in. ze stanem finansowym jednostki.

Techniczna sprawność przewodów kominowych i podłączeń wentylacyjnych w budynku Zakładu Karnego w Ł. również jest poddawana kontroli. W protokole kontroli nr 103/VII/14 przeprowadzonej w dniu 25.06.2014 r. na podstawie art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane stwierdzono drożność przewodów kominowych, prawidłowe podłączenia wentylacyjne, prawidłowe działanie tych przewodów oraz zachowane normy konstrukcyjne.

Stan realizacji uprawnień skazanych w zakresie warunków socjalno – bytowych jest każdego roku poddawany kontroli przez Sędziego Sądu Okręgowego w Krośnie w ramach wizytacji. Formulowane zalecenia w zakresie warunków bytowych i sanitarnych są na bieżąco realizowane.

(dowody: notatka służbowa kierownika działu kwatermistrzowskiego Zakładu Karnego w Ł. z dnia 1.10.2015 r. – k. 41 – 45; kopia protokołu kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. z 21.12.2012 r. – k. 46 - 49 v.; kopia protokołu kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. z 16.07.2014 r. – k. 50 – 52; kopia protokołu kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. z 18.09.2013 r. – k. 53 – 54 v.; protokół z okresowej kontroli technicznej sprawności elementów budowlanych budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne – k. 55 – 66; kopia protokołu nr (...) z dnia 25.06.2014 r. – k. 57; zeznania świadka J. G. – k. 93 v.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane dowody, które Sąd uznał za wiarygodne.

Sporządzone na okoliczność pozwu powoda notatki służbowe nie budzą w ocenie Sądu żadnych wątpliwości, albowiem zostały one potwierdzone zeznaniami świadka J. G. - funkcjonariusza służby więziennej w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł., treścią protokołów kontroli przeprowadzonych w dniach 4.12.2012 r., 18.09.2013 r. oraz 16.07.2014 r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w S. oraz w dniu 25.06.2014 r. przez mistrza kominiarskiego a także wydrukiem historii rozmieszczenia powoda w zakładach karnych i celach, w których przebywał. Autentyczność oraz prawdziwość treści dokumentów urzędowych i prywatnych nie była kwestionowana przez żadną ze stron w oparciu o treść art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c. Także Sąd nie znalazł podstaw aby uczynić to z urzędu. Wymieniony wyżej materiał dowodowy koreluje ze sobą i nie pozostaje w żadnej sprzeczności, dlatego też brak było podstaw do uznania, że jest on nierzetelny oraz pozbawiony waloru wiarygodności.

Sąd pozytywnie ocenił zeznania świadka J. G.. Mimo, iż osoba ta jest pracownikiem pozwanego, Sąd nie znalazł podstaw, aby jego zeznania z tej tylko przyczyny odrzucić. Przede wszystkim zeznania tego świadka korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym, jawiły się jako szczerze, spontaniczne i konsekwentne. Nie było podstaw do uznania, że zeznający chce za wszelką cenę relacjonować okoliczności faktyczne z korzyścią dla strony pozwanej.

Nie bez znaczenia dla oceny sytuacji ma fakt, że powód nie był słuchany toku postępowania przed Sądem. Pomimo kierowanych do niego wezwań, nie stawił się celem przesłuchania. Stąd brak jego bezpośredniej relacji co do warunków odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie karnym oraz możliwości skonfrontowania jego zeznań z pozostałym materiałem dowodowym, zaprezentowanym przez stronę pozwaną. Niemożność wysłuchania powoda uniemożliwiła także ustalenie zakresu wyrządzonej mu krzywdy oraz stopnia doznanych dolegliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Chociaż powód w uzasadnieniu pozwu nie podał podstaw prawnych swojego żądania, to jego lektura nie pozostawia wątpliwości, że powód dochodzi zadośćuczynienia w oparciu o treść art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. za naruszające jego dobra osobiste w postaci godności działania i zaniechania pozwanego odnoszące się do warunków odbywania kary izolacyjnej, stworzonych mu w Zakładzie Karnym w Ł.. Zdaniem powoda cela, w której przebywał, była zbyt ciasna i po odliczeniu znajdujących się w niej przedmiotów codziennego użytku, nie spełnia normy 3 m² na jednego osadzonego. W celi tej brak było odpowiedniego oświetlenia do czytania oraz wykonywania prac. Zdaniem powoda cela była zniszczona, okna i drzwi były nieszczelne, a kącik sanitarny był w tragicznym stanie. W celi brak było także półki na telewizor, który stał na stoliku zajmując przez to miejsce do spożywania posiłków. Ponadto łazienka była zagrzybiała, nie odnowiona, a wodę trzeba było spuszczać za pomocą łańcuszka.

W tym miejscu wskazać należy, że art. 24 k.c. udziela ochrony dobrom osobistym z art. 23 k.c., w tym godności i zdrowiu – w razie bezprawności ich naruszenia, które to art. 24 k.c. odmiennie statuuje. Przepis ten stanowi o tym, iż ten, czyje dobro osobiste zostaje (choćby) zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Jest to domniemanie prawne wzruszalne, ustanowione przez ustawodawcę na korzyść występującego z roszczeniem o ochronę dóbr osobistych, a które to domniemanie może obalić pozwany, podejmując skuteczną inicjatywę dowodową. Przepis art. 24 § 1 k.c. stanowi ponadto, iż na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Postanowienie to uzupełnia art. 448 k.c. mówiący o tym, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis ten zawiera normę prawną, w myśl której w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać osobie pokrzywdzonej naruszeniem odpowiednie zadośćuczynienie, ale nie jest do tego zobligowany.

Zadośćuczynienie pieniężne, przy spełnieniu się pozostałych przesłanek w tym przepisie wyrażonych, jest zatem nadal jedynie fakultatywną instytucją, nigdy zaś obligatoryjną.

Jednym z podstawowych obowiązków nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Odnosząc się do podstawy prawnej roszczeń powoda, obok postanowień kodeksu cywilnego o ochronie dóbr osobistych, należy jej upatrywać w postanowieniach ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), zawartej przez państwa członkowskie Rady Europy w dniu 4 listopada 1950 r., która znajduje bezpośrednie zastosowanie w krajowym porządku prawnym. Powód i na tę podstawę się powołał, chociaż nie wprost, mówiąc o skazaniu go na odbywanie kary pozbawienia wolności w oferowanych warunkach, które uwłaczają jego godności.

Za szkodę wyrządzoną zaś przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa (art. 417 § 1 k.c. stanowi, iż każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej).

Należy mieć na względzie, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie danej osoby, ale to, jaką reakcję wywołuje naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze. Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.10.2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107). Obiektywna koncepcja naruszenia dobra osobistego jest dominująca i ma mieć zastosowanie w każdej sprawie o naruszenie dóbr osobistych, czy to osoby fizycznej czy prawnej. Dotyczyć musi zatem również stanu faktycznego obejmującego pobyt osoby żądającej takiej ochrony w jednostce penitencjarnej.

Taka obiektywna ocena prowadzi na gruncie tak ustalonego stanu faktycznego do wniosku, że powód nie wykazał stosowania do art. 6 k.c., że doszło ze strony pozwanego do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności.

Przede wszystkim w stanie faktycznym niniejszej sprawy pozytywnie ustalić należało, że powód nie przebywał w Zakładzie Karnym w Ł. w warunkach przeludnienia, gdzie nie miałyby zagwarantowanych 3 m² powierzchni mieszkalnej celi do swojej dyspozycji. Od dnia 6 grudnia 2009 r. pozwany w sytuacji konieczności osadzenia więźnia w warunkach przeludnienia obowiązany jest wydać decyzję w trybie art. 110 2b k.k.w. Powód nie usiłował nawet wykazać, że wobec niego pozwany wydał taką decyzję. Powód tym samym nie kwestionował liczby osób przebywających w celi, a tylko jej metraż.

Stanowisko powoda nie mogło jednak zyskać przychylności Sądu, ponieważ stosownie do § 4 ust. 2 instrukcji Nr 6/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13.08.2010 r. w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych, do powierzchni pomieszczenia mieszkalnego nie wlicza się wnęki okiennej i grzejnikowej a także powierzchni znajdującej się poza kratami wewnętrznymi oraz zajmowanej przez urządzenia grzewcze i wydzielone kąpiki sanitarne. Identyczną regulację zawiera § 4 ust. 4 Zarządzenia Nr 7/2012 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30.01.2012 r. w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych. Zgodne z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego jest to, że nie odlicza się od powierzchni celi przeznaczonej na pobyt osadzonych powierzchni mebli i sprzętu ruchomego. Liczba i rozmiar mebli nie wpływa przecież na metraż lokali mieszkalnych. Odmienne rozwiązanie byłoby co najmniej nielogiczne chociażby z punktu widzenia deweloperów sprzedających lokale mieszkalne, którzy w ofertach zawsze określają powierzchnię lokalu w metrach kwadratowych, a trudno aby możliwym było przez nich przewidzenie, jakimi meblami oraz innymi ruchomościami nabywca wyposaży swój lokal. Jak wynika z zeznań świadka J. G. – funkcjonariusza służby więziennej, pełniącego funkcję kierownika działu kwatermistrzowskiego, w pozwanym Zakładzie Karnym w Ł. osadzeni mają prawo korzystać z własnych telewizorów w celach mieszkalnych. W tym celu możliwe jest doposażenie celi w odpowiednią półkę lub stolik. Z treści zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika ponadto, aby powód zgłaszał zastrzeżenia w związku z

zajmowaniem powierzchni stolika przez prywatny telewizor oraz aby powyższe godziło w jego prawo do odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Trudno również uznać, aby pozwany w jakikolwiek sposób naruszył dobro osobiste powoda w postaci godności osobistej. Nie wykazał stosownie do art. 6 k.c., że następstwem zaoferowanych warunków odbywania kary pozbawienia wolności były jego cierpienia fizyczne i psychiczne.

Nawet jeśli uznać, że w celach jest mało miejsca, niewygodnie czy uciążliwie, to należy mieć na uwadze, że dolegliwości te są elementem kary pozbawienia wolności i jej izolacyjnego charakteru. Tego rodzaju kara wymierzana jest za najpoważniejsze przestępstwa.

Z kolei, nawet jeśli również uznać, że warunki w kąciakach sanitarnych oraz łaźni nie były luksusowe i odbiegały od przeciętnych warunków, to rozmiar dolegliwości wywołanych takimi warunkami nie jest tego rodzaju, że powód wskutek tego doznał daleko idących krzywd w dobrach osobistych. Mieć należy na uwadze, że żaden z dowodów nie wskazuje na doznanie przez powoda takich krzywd. Co więcej, powód nie był nawet słuchany przez Sądem na powyższą okoliczność, gdyż nie stawiał się na wyznaczone terminy przesłuchania. Poza powyższym wskazać należy, że pozwany podejmuje działania mające na celu polepszenie warunków odbywania kary pozbawienia wolności m.in. poprzez systematyczne remonty czy poprawianie istniejącej infrastruktury sanitarnej. Żadna z przeprowadzonych kontroli odpowiednich służb nie wykazała naruszeń czy zagrożeń, uniemożliwiających przebywanie osadzonych w pozwanej jednostce.

Reasumując, pozwany wykorzystał przysługującą mu inicjatywę dowodową i wykazał, iż jego działanie nie nosiło znamion ani działania bezprawnego, obalając tym samym domniemania z art. 24 k.c., ani też działania zawinionego. Powód w ogóle nie wykazał doznania krzywdy w sferze swoich dóbr osobistych ani jej ewentualnego rozmiaru, warunkujących cywilnoprawną odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego. W niniejszej sprawie formalnie nie zaszyły zatem przesłanki do rozważenia odpowiedzialności pozwanego za krzywdę powoda, określone w art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Sąd zwrócił również uwagę, że także żądana przez powoda forma i wysokość rekompensaty krzywdy była nieuzasadniona. Kodeks cywilny kładzie nacisk przede wszystkim na naprawienie krzywdy poprzez zastosowanie środków ochrony niemajątkowej, które są ukierunkowane na usunięcie jej skutków. Wynika to z brzmienia art. 24 k.c., w którym w razie dokonanego naruszenia dóbr osobistych wskazuje się przede wszystkim na możliwość żądania, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła niezbędnych czynności, w szczególności złożyła oświadczenie w odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, możliwość żądania zadośćuczynienia pieniężnego wskazana jest w tym przepisie jako uzupełniające roszczenie, stanowiące formę dodatkowego zrekompensowania krzywdy.

Powód w żadnej mierze nie wykazał nie tylko słuszności swojego roszczenia co do zasady jak i w świetle art. 5 k.c. (zasad współżycia społecznego), ale też nie wykazał wysokości żadanego zadośćuczynienia, które to ciężary dowodowe spoczywały na nim w myśl art. 6 k.c.

Przy ocenie wysokości żądania o zapłatę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i długość okresu doznawania przez pokrzywdzonego ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem (krzywdą). Dla oceny tej nie jest też bez znaczenia stopień winy osoby naruszającej dobra osobiste, cel, który zamierzała osiągnąć, podejmując działanie naruszające te dobra i ewentualną korzyść majątkową, jaką w związku z tym działaniem uzyskała lub spodziewała się uzyskać. Jednocześnie przypomnieć należy, że zakres krzywdy należy oceniać nie według subiektywnego odczucia pokrzywdzonego ale według miar zobiektywizowanych, odwołujących się nie tylko do tych odczuć, ale przede wszystkim do obiektywnego postrzegania tej krzywdy w odbiorze społecznym.

Powód powinien był wykazać działanie (lub zaniechanie) sprawcy krzywdy niemajątkowej, zaistnienie tej krzywdy w sferze jego interesów oraz związek przyczynowy między tą krzywdą a działaniem (lub zaniechaniem) sprawcy. Nadto udowodnić winę sprawcy. Tę ostatnią dlatego, iż przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne

ale i zawinione działanie sprawcy krzywdy. To powoda obciążał dowód wykazania określonego zdarzenia, czego nie uczynił mimo dysponowania inicjatywą dowodową, pozwanego zaś dowód, iż jego działanie nie było bezprawne i zawinione, co też uczynił skutecznie obalając domniemanie bezprawności zachowania.

Zasądzenie zadośćuczynienia powodowi w jakiegokolwiek wysokości byłoby ponadto nie do zaakceptowania ze społecznego punktu widzenia, mając na uwadze kontekst obecnej sytuacji ekonomicznej kraju i znacznej części społeczeństwa (niskie wynagrodzenia za pracę w szeregu zawodach i brak prognoz na ich zwiększenie). Uprzywilejowałoby ono powoda w stosunku do tej części społeczeństwa, która przestrzega norm prawnych i nie popełnia przestępstw. Byłoby to również nie do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości społecznej. Popelnianie przestępstw musi się spotykać z należyłą reakcją organów wymiaru sprawiedliwości, a popełniający je, a więc także powód, winni mieć na uwadze, iż przebywanie w jednostce penitencjarnej z natury rzeczy musi się wiązać z ograniczeniem sfer funkcjonowania osoby fizycznej.

Mając wszystkie te okoliczności na uwadze, powództwo oddalono (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach postępowania rozstrzygnięto w pkt III sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami na rzecz strony pozwanej z uwagi na jego trudną sytuację materialną oraz życiową, a także ciążące na nim zobowiązania alimentacyjne.

Powód korzystał z pomocy pełnomocnika z urzędu, wynagrodzenie którego nie zostało nawet w części uiszczone. To z kolei determinowało rozstrzygnięcie w pkt II wyroku o zasądzeniu od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sanoku wynagrodzenia temu pełnomocnikowi, wysokość którego Sąd ustalił na podstawie § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r, poz, 461 ze zm.).

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda;
2. K.. 14 dni.

S., dnia